

**ЦЕНТРАЛЬНОУКРАЇНСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ ТЕХНІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ**

Кафедра кібербезпеки та програмного забезпечення

СИЛАБУС НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

ПРОЄКТУВАННЯ ЕНЕРГОЕФЕКТИВНИХ ОБЧИСЛЮВАЛЬНИХ ВУЗЛІВ І ПІДСИСТЕМ ЖИВЛЕННЯ

Другого рівня вищої освіти

м. Кропивницький

1. Загальна інформація

Назва дисципліни	Проектування енергоефективних обчислювальних вузлів і підсистем живлення
Викладач	Лектор – Дреева Ганна Миколаївна, доктор філософії, доцент, доцент кафедри кібербезпеки та програмного забезпечення.
Контактний телефон	службовий: (0522)390-449 – робочі дні з 8 ³⁰ до 14 ²⁰
E-mail:	drieievahm@kntu.kr.ua
Консультації	<i>Очні консультації</i> відповідно до затвердженого графіку консультацій <i>Онлайн консультації</i> засобами електронної пошти, месенджерів у робочі дні

2. Анотація дисципліни

Курс «**Проектування енергоефективних обчислювальних вузлів і підсистем живлення**» спрямований на формування у здобувачів вищої освіти поглиблених знань і практичних навичок з проектування, аналізу та експлуатації обчислювальних вузлів з урахуванням вимог енергоефективності, надійності та стабільності електроживлення. Вивчення дисципліни орієнтоване на підготовку фахівців, здатних працювати з сучасними апаратними платформами, серверними та вбудованими системами, аналізувати енергоспоживання компонентів, проектувати підсистеми живлення та впроваджувати інженерні рішення для зниження енергетичних витрат у датацентрах, вбудованих і високопродуктивних обчислювальних системах.

3. Мета і завдання дисципліни

Метою викладання дисципліни «Проектування енергоефективних обчислювальних вузлів і підсистем живлення» є формування у здобувачів вищої освіти системних знань та інженерних компетентностей у галузі проектування енергоефективних обчислювальних вузлів і підсистем живлення, а також підготовка до професійної діяльності, пов'язаної з розробленням, оптимізацією та експлуатацією апаратних платформ з урахуванням енергетичних, теплових і експлуатаційних обмежень.

Основними завданнями вивчення дисципліни є вивчення принципів енергоефективної побудови обчислювальних вузлів та апаратних платформ; формування навичок аналізу енергоспоживання процесорів, пам'яті, периферійних пристроїв і мережевих компонентів; оволодіння методами проектування підсистем живлення обчислювальних систем, включаючи джерела живлення, стабілізатори та системи резервування; набуття практичних умінь розрахунку енергетичного та теплового балансу обчислювальних вузлів; ознайомлення з методами керування живленням, енергозбереження та динамічного масштабування продуктивності; формування здатності приймати інженерні рішення щодо оптимізації енергоспоживання в серверних, вбудованих і високопродуктивних системах.

4. Результати навчання

У результаті вивчення дисципліни здобувач вищої освіти повинен вміти:

- Аналізувати енергоспоживання обчислювальних вузлів та їх апаратних компонентів з урахуванням режимів навантаження, експлуатаційних умов і вимог енергоефективності;
- Проектувати підсистеми електроживлення обчислювальних вузлів, включаючи вибір джерел живлення, стабілізаторів напруги, систем резервування та захисту;
- Виконувати розрахунок енергетичного й теплового балансу обчислювальних систем та обґрунтовувати інженерні рішення щодо зниження енергетичних втрат;
- Застосовувати апаратні та програмно-апаратні механізми керування живленням для оптимізації продуктивності та енергоспоживання обчислювальних платформ;
- Оцінювати ефективність і надійність енергоефективних рішень при проектуванні та експлуатації серверних, вбудованих і спеціалізованих обчислювальних систем.

5. Обсяг дисципліни

Ознака дисципліни	
Кількість кредитів / годин	4/120
Нормативна / вибіркова	вибіркова
Вид підсумкового контролю	залік

6. Політика дисципліни

Академічна доброчесність:

Очікується, що студенти будуть дотримуватися принципів академічної доброчесності, усвідомлювати наслідки її порушення. Детальніше за посиланням URL : <http://www.kntu.kr.ua/doc/dobro.pdf>

Відвідування занять

Відвідування занять є важливою складовою навчання. Очікується, що всі студенти відвідають лекції і лабораторні заняття курсу.

Пропущені заняття повинні бути відпрацьовані не пізніше, ніж за тиждень до залікової сесії.

Поведінка на заняттях

Недопустимість: запізнь на заняття, списування та плагіат, несвоєчасне виконання поставленого завдання.

При організації освітнього процесу в Центральноукраїнському національному технічному університеті студенти, викладачі та адміністрація діють відповідно до: Положення про організацію освітнього процесу; Положення про організацію вивчення навчальних дисциплін вільного вибору; Положення про рубіжний контроль успішності і сесійну атестацію студентів ЦНТУ, Кодексу академічної доброчесності ЦНТУ.

7. Програма навчальної дисципліни

Тема 1. Системні підходи до енергоефективності обчислювальних вузлів

Мультикритеріальна оптимізація продуктивність/енергоспоживання/надійність.

Енергоефективність як параметр системного проектування.

Тема 2. Архітектурні методи зниження енергоспоживання обчислювальних компонентів

Енергетичні характеристики сучасних CPU, GPU, SoC та прискорювачів.

Вплив архітектур пам'яті й міжз'єднань на споживання енергії.

Тема 3. Проектування високоефективних підсистем електроживлення

Моделі ефективності DC-DC перетворювачів і VRM.

Втрати енергії, електромагнітні завади та стабільність живлення.

Тема 4. Динамічне керування енергоспоживанням обчислювальних вузлів

Алгоритми DVFS, power capping та workload-aware керування живленням.

Програмно-апаратна координація енергетичних режимів.

Тема 5. Теплоенергетичне моделювання та оптимізація систем охолодження

Моделювання теплових потоків і теплового опору.

Вплив температурних режимів на енергоспоживання та деградацію компонентів.

Тема 6. Енергоефективність масштабованих обчислювальних систем і датацентрів

Енергетичні характеристики кластерів і серверних платформ.

Оптимізація енергоспоживання на рівні вузол–стійка–датацентр.

Тема 7. Моніторинг, телеметрія та аналітика енергоспоживання

Методи високоточних вимірювань енергії та потужності.

Аналіз енергетичних даних для оптимізації інфраструктури.

Тема 8. Проектні та дослідницькі підходи до створення енергоефективних обчислювальних систем

Оцінювання ефективності інженерних рішень.

Підготовка та захист проектів енергоефективних обчислювальних вузлів.

8. Система оцінювання та вимоги

Види контролю: поточний, підсумковий.

Методи контролю: спостереження за навчальною діяльністю, усне опитування, письмовий контроль, тестовий контроль.

Форма підсумкового контролю: залік.

Поточний контроль знань здобувачів вищої освіти здійснюється шляхом оцінювання виконання лабораторних робіт протягом семестру. При цьому враховується коректність виконання поставлених завдань, рівень обґрунтованості та аргументованості відповідей під час захисту робіт, а також дотримання визначених строків їх подання. Важливим складником оцінювання є також рівень засвоєння теоретичного матеріалу та сформованість практичних умінь і навичок.

Підсумковий контроль проводиться у формі заліку та спрямований на перевірку ступеня опанування теоретичних положень дисципліни й здатності застосовувати набуті знання під час розв'язання практичних завдань. Водночас у межах навчального процесу передбачено виконання комплексу навчальних завдань під час лекційних і лабораторних занять, а також індивідуальних робіт, що може слугувати підставою для виставлення підсумкової оцінки понад 60 балів без обов'язкового проходження залікової процедури.

9. Рекомендована література

Базова

1. Tushar Acharya, Sumit Kumar, Anindya Roy: Energy Efficient Computing and Networking in Cyber Physical Systems. 2021. Springer. 328 page
2. David Gregg, Paul G. Plöger: Modern Processor Design: Fundamentals of Superscalar Processors. 2021. Morgan & Claypool. 362 page
3. Wen-Mei W. Hwu, David A. Patterson: Computer Architecture: A Quantitative Approach (6th Edition Updated). 2022. Morgan Kaufmann. 804 page
4. Sergi Ayguadé, Camil Demetrescu, Peter Kilpatrick: Parallel Programming Models and Systems for High Performance Computing. 2020. Springer. 412 page
5. Luca Benini, Giovanni De Micheli: Low-Power Design: Circuits, Systems, and Applications. 2021. Wiley. 510 page
6. Patrick P. Pacheco: Parallel Programming with MPI (Revised Edition). 2021. Morgan Kaufmann. 272 page

Допоміжна

7. Antonio J. Peña, Mateo Valero: Energy-Efficient and Reliable Embedded Systems. 2022. Elsevier. 398 page
8. Mark D. Hill, Michael R. Marty, David A. Wood: Computer Architecture and Digital Systems: An Integrated Approach. 2023. Cambridge University Press. 720 page
9. Ali Shafiee, Amir H. Alavi: Power Modeling and Energy Optimization for High Performance Computing Systems. 2023. CRC Press. 456 page
10. Christopher M. Poskitt, Don Syme: Programming for Performance: Fundamentals of High Performance Systems. 2024. Addison-Wesley. 610 page

Інформаційні ресурси

11. Онлайн-курси Prometheus. – URL: <https://prometheus.org.ua/>
12. Онлайн-курси Coursera. – URL: <https://www.coursera.org>
13. Академія Cisco. – URL: <https://www.netacad.com>
14. Он-лайн ресурс з інформаційних технологій. – URL: <https://dou.ua/>
15. Пошукова система. – URL: <https://www.google.com/>
16. Он-лайн ресурс перегляду відеоуроків. – URL: <https://www.youtube.com>